

Lietuvos karo lakūnas, vienas iš paskutinių Lietuvos laisvės kovotojų, žuvęs nelygioje kovoje, K. Liuberskis gimė 1913 m. liepos 23 d. Emilijos ir Mykolo Liuberskių šeimoje Žagarės vls., Stungių kaime. Tėvai nuo mažens Kostuką auklėjo meilės Tėvynei ir Dievui dvasia. Pradėjęs lankyti Žagarės „Saulės“ progimnaziją, jis domėjosi ne tik mokslais, bet taip pat ir sportu bei technika. Dar besimokydamas mokykloje jaunuolis tvirtai nutarė būti lakūnu. 1930 m. jis baigė mokyklą gerais pažymiais, tačiau savo svajonę įgyvendino tik po metų. 1932 m. gegužės 1 d. jis įstojo į Kauno Karo aviacijos mokyklos puskarininkių lakūnų skyrių. Stažuotės metu įvyko incidentas, kuris galėjo jam baigtis tragiškai. K. Liuberskis su žvalgu ltn. Kaupu skrido lėktuvu Albatros C. III. 2000 metrų aukštyje lėktuvas įskrido į debesis ir pateko į suktuką. Tik žvalgui ltn. Kaupui iššokus su parašiotu, K. Liuberskiui pavyko išėiti iš suktuko. Baigęs mokslus, 1934 m. gegužės 1 d. jis pradėjo tarnybą Lietuvos Karo aviacijos trečiojoje bombonešių eskadrilėje Zokniuose, Šiauliuose. K. Liuberskis pavyzdingai tarnavo, todėl jį vertino ir gerbė draugai ir vadai. Ne kartą jis buvo skatinamas. 1935 m. dalyvavo aviacijos šventėje Kaune. 1936 m. gegužės 24 d. Karo aviacijos šventėje skraidė lėktuvu Ansaldo A120 kartu su žvalgu Žižiu. Eskadrilės rikiuotėje demonstravo aerodromų ir kitų taikinių puolimą.

1937 m. jis baigė aklojo skraidymo mokymus ir gavo pirmos eilės karo lakūno vardą. 1938 m. birželio mėnesį jis dalyvavo Karo aviacijos dienos skraidymuose Kaune, o 1939 m. lapkričio 1 d. dalyvavo aviacijos parade Vilniuje – senosios mūsų sostinės atgavimo proga. Deja, sostinės sugražinimo džiaugsmą netrukus nustelbė praradimai. Tuo metu ėmė plisti populiarī daina: „Vilnius mūsų, o mes rusų.“ 1940 m. kovo 16 d. K. Liuberskiui suteikė viršilos karinį laipsnį ir apdovanojo „Plieno sparnų“ garbės ženklū. Tarnaudamas Lietuvos karo aviacijoje K. Liuberskis skraidė 695 valandas. Tačiau netrukus pasidėjusi pirmoji sovietinė okupacija sujaukė visus planus. Spalio 23 d. okupantų valdžia jį atleido iš karo aviacijos.

Kostas Liuberskis – Lietuvos lakūnas

Su kokia širdgėla Kostui Liuberskiui teko atsisveikinti su dangaus žydryne ir brangiu „Dangaus paukščiu“, galima spręsti iš jo dienoraščio ištraukos: „Visi paskutinį kartą susirinkę angaruose slankiojom tarp lėktuvų paskutinį kartą. Pakutinį... dejavo kažkas giliai širdyje. Prieinu prie savo brangaus draugo „Gloster Gladiator 712.“ Kiek mes ten aukštai, tylioje erdvių mėlynėje vartėmės, broluži? Kiek brangių, nepamirštamų valandėlių išbuvome ten aukštai tarp debesėlių...girdėjome klaiškų mirties juoką... Erdvė mus sujungė, brolyti, o dabar? Reikia skirtis. Iš lėto įlipęs atsisėdu kabinoje. Paskutinį kartą apžiūriu prietaisus. Patikrinu benzina, - pilnas bakas. Taip visuomet darydavau prieš skridimą. Žydriąją erdvių platybę iš mūsų atėmė, išplėšė, užvaldė raudonųjų vagių gauja. Tvirtai spaudžiu vairą ir aiškinu savo erdvių bičiuliui: Ateis, broluži, diena... Raudonieji tarakonai vėl turės grįžti į savo plyšius. Mes būsime laisvi! Susitiksime. Susijungsime. Ir vėl lenktyniausime su vėtromis! Pasilenkęs pabučiavau vairalazdę.“

Vokiečių okupacijos metu K. Liuberskis gyveno Šiauliuose ir dirbo finansų inspekcijoje. Prasidėjus antrajai sovietų okupacijai, jis neketino trauktis iš Tėvynės, kaip darė daugelis jo kolegų. Kai frontas pasiekė jo gimtinę, sprogo sviedinio skeveldra jį sužeidė į koją. Kurį laiką teko gydytis Raudonosios armijos karo ligoninėje. Netrukus enkavedistai pradėjo persekioti visus, kurie vokiečių okupacijos metu dirbo valstybinėje tarnyboje. Savisaugos instinktas jam patarė pasitraukti toliau nuo gimtųjų namų. 1945 m. pabaigoje su motina jis išvyko į Vilnių ir įsidarbino Šv. Jokūbo ligoninėje. Deja, ir sostinėje jo gyvenimas buvo neramus. Netrukus jį atpažino MGB agentai. Pajutęs pavojų, K. Liuberskis nusprendė grįžti arčiau gimtinės. Šį kartą jis apsigyveno Žagarės r. Ramoškių kaimo gyventojų Norvaišų sodyboje prie Skaigirio. Ten užsiėmė žemės ūkio darbais. Tačiau nebuvo ramybės ir čia. Okupantai išaiškino jo darbą vokiečių valstybės tarnyboje. 1950 m. balandžio mėn. netikėtai atvyko trys stribai, kurie jį areštavo ir nusivarė į Žagarės saugumo būstinę. Supratęs kas jo laukia, K. Liuberskis, sulaukęs akimirkos, kuomet du stribai užėjo pas gyventoją, o likęs trečias jį varėsi, staiga Kostas išplėšė iš stribos šautuvą, įstūmė kolaborantą į griovį ir sėdęs ant netoliese bešiganančio arklio, paspruko į Tyrelio miškus. Šiuose drėgnuose miškuose, nusidrėkusiuose tarp Juodeikių ir Šakynos, tuo metu veikė Priskėlimo apygardos laisvės kovotojai. K. Liuberskis čia rado paskutinius apygardos kovotojus, kurie buvo susibūrę į Juozapavičiaus tėvūnijos Ažuolo būrį. Jis tapo šio būrio kovotoju. 1950 m. balandžio 22 d. K. Liuberskis iškilmingai prisiekė kovoti prieš okupantus iki paskutinio atodūžio ir gavo Žvainio slapyvardį. Kadangi jis buvo kariškis, būrio vadas A.Trinka – Algis jam greitai patikėjo tėvūnijos organizacinio skyriaus viršininko pareigas. Labai svarbios buvo ir kitos jo pareigos – partizaninės spaudos leidyba. Jis redagavo ir leido partizanų laikraštį „Partizanų šūviams aidint“, kuris ėjo nuo 1952 iki 1955 metų. Vėliau – nuo 1956 metų buvo leidžiamas „Partizanų šūvių aidas.“ Pradžia buvo 1952 m.

gegužės 23 d. , kuomet miške buvo sušauktas visuotinis Juozapavičiaus tėvūnijos partizanų posėdis, kur balsavimo būdu buvo išrinkta redakcija laikraščiu leisti. 1952 m. liepos 1 d. dienos šviesą išvydo spalvotas laikraštis „Partizanų šūviams aidinti.“ Ta proga buvo rašoma: „Kiekvieno rašytojo šventa pareiga kurti kūrinius, kurie tautoje keltų tautinį susipratimą, aprašytų visas okupanto negeroves ir skriaudas toje aplinkoje, kurioje jis gyvena ir žino aiškius faktus. Tuo rašytojas daugiau pasitarnauja būsimai laisvos Lietuvos istorijai.“ Reikia pažymėti, kad šis laikraštis buvo paskutinis Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio (LLKS) periodinis leidinys, kurį kovotojai leido ginkluoto pasipriešinimo labai sunkiomis sąlygomis metu. Be K. Liuberskio, kuris pasirašinėjo Žvainio, Rinvydo, Vaidilos, Aklojo, Dainiaus, Ževernos ir kt. slapyvardžiais, laikraštį leido ir kiti jo kovos draugai: St.Erstikis – Papartis, Patašonas, A.Verbickas – Bijūnas , Bičiulis, A.Trunka – Algis, Julius Adomaitis – Erdvilas. Prie laikraščio leidybos prisidėjo ir partizanų rėmėjos: Vincenta Džiugytė – Ramunė, Undinė, Kleopa Džiugytė – Vaidilutė, Živilė ir Danutė Šnaraitė – Rugiagėlė.

K. Liuberskis-Žvainys

Laikraštis rašė apie to meto padėtį okupuotoje Lietuvoje, apie okupantų ir jų pakalikų žvėriškumą ir apie mūsų tautos ryžtą iškovoti laisvę. 1953 m. sausio-vasario mėnesį, Nr. 1 (15) buvo rašoma: „Mūsų tauta vėl užvertė vieną savo istorijos lapą, gausiai sukruvintą tautos sūnų ir dukrų krauju, kurio pareikalavo žiaurioji viso pasaulio tironija bolševizmas. <...> Ateis diena, kuomet „taikos stovyklos“ „herojų“ žvėriškų darbų paslaptys bus išaiškintos, raudoniesiems tautos budeliams bus nuplėštos kaukės ir visi jie bus pasodinti į kaltinamųjų suolą. Šis Lietuvos tautos istorijos sukruvintasis lapas bus tiesos liudytojas ir gyvas faktas, kuris įrodys visus šiandieninius „Taikos stovyklos“ darbus, pralenkusius visus iki šiol žinomus pasaulyje buvusius tautų žudikus. Šiandien Lietuvos sūnus ar dukra, kuris tik prisimena savo bočių garbingą praeitį ar nori kiek laisviau pagalvoti, tam savo Tėvynėje vietos neturi. Jį turi globoti žaliosios Lietuvos girios, o jei ne, tai „taikos apaštalai“ išstems į „taikos stovyklą“, kurioje liksi šaltųjų stepių auka. Žiaurūs okupantai, supraskite ir teisingai pagalvokite! – ar jūsų čia tėvynė? Ne! Jūs esate atėjūnai ir jėga pavergę norite tapti mūsų tautos šeiminkais. Norite, kad jums vieniems priklausytų visos mūsų tautos gėrybės. Tokių šeiminkų, kurie plėšia mūsų kraštą ir eina prieš tautos valią, lietuvių tauta nepripažįsta. <...> Ne! Lietuvių tauta nenusigąs ir nepaklus pavergėjams. Tautų grobuonis bolševizmas pavergtų tautų lavonais užsisir. Bolševizmas gali praryti medžiaginę mūsų tautos dalį, bet jis neįstengs praryti garbingos galingos tautos dvasios, kuri gimė mūsų kunigaikščių pilyse, prie šventosios ugnies, kurią kūreno nekaltos ir kilnios Lietuvos dukros vaidilutės. <...> Nepamirškime tiesos ir, kol dar tebestovime ant Naujųjų metų slenkščio, nesiduokime apdumiami akių bolševikinio melo, kuris šiandien taip plačiai yra propaguojamas! Kovos broliai, mūsų tikslas atremti bolševikų melagingą propagandą! Tam tikslui turime panaudoti visas priemones, kurias demaskuotų melagingus komunizmo planus. Bolševikai deda šiandien visas pastangas, kad apgautų viešąją žmonių nuomonę ir užmaskuotų tikruosius bolševikinius savo tikslus. <...> Maskvos tikslas buvo, yra ir bus pasaulyje kelti neramumus, kuriais pasinaudodama galėtų iškovoti į valstybių viršūnes ir tenai įgyvendinti savo diktatūrą, paversdama gyventojus beteisiais vergais. Ji nustato tokias politines gaires, kurios veda ištisą tautą prie visiško nustumimo. <...> Tad šių devintųjų kovos metų žygiai prieš bolševizmą turi būti ryžtingi ir šaltai apgalvoti, kad nepadarytume nereikalingų išsišokimų, galinčių pakenkti gyvybinėms mūsų tautos jėgoms, kurios bus reikalingos lemiamuoju išsilaisvinimo momentu. Apgalvotai ženkime per 1953 Naujųjų metų slenkstį į garbingą kovą prieš žiaurius viso pasaulio tironus bolševikus! Telinksmine visu laisvės kovotojus Naujieji metai!“

1955 m. rugsėjo 4 d. Tyrelio miške K. Liuberskį ir jo kovos draugus apnuodijo okupantų užverbuotas ryšininkas. K. Liuberskis savo dienoraštyje vėliau rašė: „Pabaigę spausdinti Tyrelio miške laikraštį „Partizanų šūviams aidinti,“ 1955 m. Nr. 3, susikrovėme į kuprines ir klampiais lieknais bridome į Laumakių kaimo palaukę prie pakrypusios, liūdnai krūmokšniuose rymančios Adolio Šliažo lūšnelės. Susitikome Adolį tiek daug kartų mums kovoje padėjusį... linksmi šnekučiavomės...paprąšėme, kad jis atneštų ką nors užkasti... ilgai laukėme... Pagaliau į slaptavietę skubiai, kiek pageltusiu veidu įžengė Adolis. „Ilgai laukėte, ką? – peržvelgė trumpu žvilgsniu. Na, bet už tai blynelių dar šiltų ir saldžių – šypsojosi neįprastai pašiepdamas – o čia dar ir lašelį – ištraukęs pusbonkį pylė į stikliuką. Nieko blogo neįtardami, mes tuojau kareiviškai: Blynai į burną, o lašelis – po „Adomo obuoliu.“ Taip „pavaišino“ mus Šliažas Adolis, gimtosios žemės brolis...jam

nuėjus vandens, likę vieni, pajutome baisų nuodų veikimą: užė, zvimbė ausyse, šaltis stingdė širdžių plakimą, temo akyse, iš burnų tekėjo seilės... Supratę, jog esame apnuodyti, pasiėmę ginklus, griuvinėdami, kiekvieną sekundę vis labiau silpdami, bėgome gilyn į Tyrelio mišką. Du kritome apalpę. Per Dievo pagalbą tretysis iš mūsų buvo suvalgęs tik vieną blyną. Todėl jis, prieš nustodamas jėgų, mus vilko, lyg katė savo vaikus, pakaitomis vis gilyn į miško prieglobstį. Keturias paras klajojome vienmarškiniai ir beginkliai, siaubingų vaiduoklių persekiojami, baisių nuodų graužiami. Pagaliau praėjo. Akys pradėjo matyti kažkaip keistai svyruojančius medžius, giedrą ir labai šviesų dangų.“ K. Liuberskis po 4 parų klajonių miškais, sugebėjo pasiekti Reibinių kaimą (netoli nuo Skaistgirio), kur jį išslaugė ryšininkė Kleopa Džiugytė – Vaidilutė.

1957 m. vasarą po susidūrimo su milicininkais, K. Liuberskis dingo iš KGB akiračio. Manoma, kad tuo metu jis partizanavo Šakynos ir Kruopių apylinkėse. Daugiau nei po dešimtmečio, 1969 m. spalio 2 d. Akmenės rajone Menčių ir Liepkalnio kaimų apylinkėse (tarp Kruopių ir Akmenės) paskutinį aktyvų Lietuvos laisvės kovotoją Kostą Liuberskį – Žvainį nužudė KGB smogikai. Jo palaikai buvo užkasti Liepkalnio (į Š.V. nuo Kruopių) kapinių apylinkėse, tačiau iki šiol jų nepavyko rasti.

2003 m. spalio 22 d. K. Liuberskiui-Žvainiui buvo pripažintas kario savanorio statusas. 2004 m. vasario 27 d. jam buvo suteiktas vyresniojo puskarininkio laipsnis, o 2007 m. gegužės 9. LR Prezidento dekretu jis buvo apdovanotas Vyčio kryžiaus ordino Komandoro kryžiumi.

Šaltiniai.

1. 1. Konstantinas Liuberskis. Lietuvos Aviacijos Istorija 1919–1940 m.
2. Kostas (Konstantinas) Liuberskis – Žvainys 1913 07 23 – 1969-10-02. Vakarų Lietuvos partizanų sritis, atlasas, V. LGGRTC, 2010 m.
3. Nenugalėtoji Lietuva. Lietuvos partizanų spauda (1950–1956), Vilnius, 1996 m.
4. A.Poška, Redakcijos paštas. Replika dėl K. Liuberskio, arba kur dingo vokiečiai. Lžinios, 2016-02-05.
5. A.Navaitis. Karo lakūnai, kovoję dėl Lietuvos laisvės, Vilnius, 2003 m.

2017-02-01